Հատը 3,50 ղրուշ

ԳԱՅԿԵՆԴԻՆ

Սիւրիա տար. 60 ղրշ. ոսկեղրամ
Վեցամսեայ 35 » »
Արտասահմ. տրկ. 4 տոլար
Վեցամսեայ 2,50 »
Լրագ եւ Պարսկ. 1 անգլ. ոսկի

ԱԶԳԱՊ

ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
23 ՄԱՐՏ 1927

Հասցէ՝ «AZTAG»
Journal Armenien
B. P. 587
Beyrouth Liban

Ա. Տարի — Կը հրատարակուի Շորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը — Թիւ 6

Խմբագրական

ՉԻՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Ամիսներ տեւող կռիւները, բանակցութիւնները և սպառնալիքները՝ ոչինչ կրցած են փոխել աշխարհի այն մեծ մասին մէջ, ուր կ'ապրի 450 միլիոնոց չին միապաղաղ զանգուածը։ Գանթօնցիներու մեծ հրամանատարը՝ Զօր. Շիանկ—Քայ—Էքի այսօր կը տիրէ ոչ միայն Զինաստանի հարաւային մասին՝ իր հրամանատարութեան տակ ունենալով 250 միլիոն չին ժողովուրդ, այլ օրէ օր իր ազդեցութիւնը կը տարածէ նաև դէպի հիւսիս, ուր իր հակառակորդը՝ Զօր. Զանկ—Զ—Լին կը պատերազմի Գանթօնցիներու որոգեղրած են չին ժողովուրդին ազգային զգացումներուն հրամապատասխան սկզբունքներ, որոնց համար այլ ամէն օր հազարաւոր երիտասարդներ կը զոհեն իրենց կեանքերը։

Ճիշտ է, այս բոլորին ետեւ կեցած է հաւանաբար Ռուսաստանը, որուն կը պարտի աշխարհը իր չորս ծագերուն վրայ կատարուած ամէն տեսակի խռովութիւններն ու կռիւները։ Բայց պարզ է որ՝ Մոսկուայի ազդեցութիւնը կը տեսնէ այնքան՝ որքան կը տեսնէ պայքարը։ Իսկ անկէ վերջ խօսքն ու ազդեցութիւնը կը վերագրուի անոնց որոնք դրամագլուխ ունին տրամադրելիք պատերազմի աւերը դարմանելու համար։

Ռուսական քաղաքականութիւնը՝ ըլլայ այդ ճերմակ թէ կարմիր՝ միշտ հակամարտութեան մէջ է եղած Անգլիոյ հետ, որ հեռաւոր ծովերը կտրելով՝ տարիներ առաջ եկած արեւելքի մէջ տիրացած է այն դիրքերուն՝ որ բնականօրէն Ռուսիոյ պիտի մնային։ Եւ ասկէ այն վէճը՝ որուն սպառումը կապուած է մէկ կողմի վերջնական պարտութեան։ Բարեգուշակ չեն ներկայի դէպքերը, մանաւանդ երբ նկատի ունենանք, Ռուսիոյ մէջ տիրող ոգեժիմը, որ տարիներու իր ձախող փորձառութիւնները կիրառելէ յետոյ, հասած է այնպիսի տեղ մը՝ որուն փրկութիւնը առտակարգ դէպքերու կը կարօտի։ Երէկ Թուրքիան էր գործիք՝ Եւրոպայի դէմ ուղղուած, այսօր Զինաստանն է։ Միւնոյն է ձգտումը, սակարացնել, քայքայել դրամատէր արեւելքը, և ճամբայ բանալ համաշխարհային խռովութեան։ Բայց ինչ որ պասահեցաւ Թուրքիոյ հետ, նոյնը պիտի կրկնուի այս նոր արկածախնդրութեան մէջ։ Կը բաւէ որ չին ժողովուրդը յանկարծ դուրս գայ կռիւէն, ու անոր առաջին գործը պիտի ըլլայ թօթափել Մոսկուայի լուծը։

Բոլոր ժողովուրդներն ալ, իրենց պայքարի նեղ օրերուն՝ զիջող են այակցող ուժերուն, բայց միայն այդ շրջանին, յաղթանակ վերջ, քաղաքականութիւնը ոչ փափկանկատութիւն կը հանդչնայ և ոչ երախտապարտ զգացմունք։ Եւ արդէն երբ այսօր դէպքերը դաս սորուած են այնպէս, որ կ'ապահովեն հայրենական Զինաստանի յաղողութիւնը, որուն ուժերը այժմ կ'սպառնան չին երկրի մեծաբոյն նաւահանգստին՝ առանձնաշնորհեալ Շանկհայի՝ անդին Գանդօնի վերին հրամանատարը՝ Զօր. Շիանկ—Քայ—Շէք՝ որ մինչև հիմա Մոսկուայի կը գորակցէր, կը կազմակերպէ բանակ մը՝ կռուելու համար հարաւի և հիւսիսի բանակներուն դէմ, առաջինը հաւորելու համայնավար իսկ երկրորդը աւատապետական։

Միւս կողմէ, անգլիական ուժերը Շանկհայի շրջանին մէջ այնքան ստուարացած են, որ պայքարող կողմերը՝ ինչ ուղեգծի ալ որ հետեւին՝ ստիպուած պիտի ըլլան հաշուի առնել Անգլիոյ կարծիքն ու շահերը։ Մանաւանդ Լոնտոնը, այժմ դուրս է եկած այն մեկուսացած վիճակէն՝ որուն մէջ ամիսներ առաջ կը գտնուէր։ Տէրութիւններու մեծ մասը, մասնաւորաբար Ֆաշիստական Իտալիան՝ իր սպառնական կեցուածքով մեծագոյն ազդակիցն է Բրիտանիոյ։

Որոշ է այլեւս, բոլոր մեծ ու փոքր տէրութիւնները, չափազանց դառն փորձերէ յետոյ, վերջապէս հասած կ'երեւին այն եզրակացութեան՝ որ աշխարհի խաղաղեցման պայման կը նկատէ մեկուսացնել և օղակել համայնավար Ռուսիան։ Անգլիական խիստ ծանուցագիրը՝ անցեալ ամիս՝ ուղղուած խորհուրդներու աշխանութեան, Բրիտանական մամուլին մեկնութիւններն ու սպառնալիքներ, Ռուսիոյ պատերազմական գործավարին անազանգ հնչեցնել խօսքերը և կատարած զինուորական կեդրոնացումները Մանչուրիոյ սահմանին վրայ կը հաստատեն այս պարագան։

Զուգընթաց այս բոլորին՝ Իտալիոյ կողմէ վաւերացումը Պեսարապիան Ռումանիոյ կցող դաշնագրին, հակառակ նապատուի տեղի ունեցած գաղտնի յանձնառութիւններուն՝ կը նկատուի թշնամական ցոյց մը կատարուած Հռոմի կողմէ՝ Մոսկուայի դէմ։ Ուշագրաւ պարագայ մըն է նաև, Զէմպլրլէնի, Պրիանի և Շթրէզմանի հանդիպումը Ժընեւի մէջ, որ կը նկատուի կապուած Զինական տագնապին և Ռուսիոյ դէմ հաւանական գործողութեան մը կարգաւորման։

Կարելի չէ վճռական կարծիք յայտնել, այլ բոլոր իրադարձութիւնները ցոյց կուտան որ մօտ է Զինական տագնապին խախճանը։

Զինական խառնարանէն Մոսկուան իր վերջին փամփուշտն էր որ արձակեց։ Խօսքը Եւրոպային է ներկայիս։

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԽՈՀԵՐ

Եթէ ճիշտ է հնաւուրց իմաստունի խօսքը՝ թէ ինքնաճանաչութիւնն է ամէն տեսակի իմացութեան ելակէտը, ապա ոչ պակաս կարեւոր է նաև ճանաչելը հիմնականօրէն հասարակութեան մէջ գոյութիւն ունեցող ոյժերին, գործիչներին, բաղխումներին, որոնց ազդեցութեան տակ է կերտուում մեր անհատականութիւնը։ Այն հասարակութեան, որի մէջ մենք ապրում ենք, մեզ վրայ ունեցած տիրապետութիւնը յաճախ մեր կողմէ բացայայտօրէն չի գիտակցուում, այդ պատճառով էլ յատուկ դրանկատութիւն է պէտք այդ տիրապետութեան բաղադրիչ-մասնիկները վերլուծելու և բացատրելու։ Յատապէս այն անձինք, որոնք կոչում ունին հասարակական կեանքը ղեկավարող պատասխանատու դերը ըստանձնել, պիտի անպայմանօրէն լուսապայծառ կերպով տեսնեն և հաշուի առնեն այն թագնուած ոյժերը, որոնք հանրային կեանքի կազմակերպման և ձեւակերպման են նպաստում։ Նման առաջնակարգ խնդիրներէն է հանրային կամ հասարակական կարծիքի կառուցումը, զարգացումը եւ փոփոխութիւնները։

Արդ, ինչ ենք հասկանում հանրային կամ հասարակական կարծիք ասելով և ինչպէս է դա ստեղծուում։ Սովորաբար կարծում է թէ հանրային կարծիքը վերաբերում է այն ընդհանուր հասարակական և քաղաքական խնդիրներին, որոնք կենսական նշանակութիւն ունին տեւալ հասարակութեան մէջ ապրող անձանց համար, այլ և դրա սկիզբը պիտի փնտռել մամուլի ստեղծման մէջ, երբ այդ խնդիրները հրապարակօրէն հանդէս գալու հնարաւորութիւն ունեն։ Սակայն այս կարծիքը թուում է մեզ ոչ բաւարար հիմնաւորուած։ Իրօք վաղեմի ժամանակներից սկսած ուր կայ հասարակութիւն, այսինքն մի որոշ տարածութեան մէջ, նման բարքերի և կենսազի տէր բաւարար քանակի անձինք, որոնք փոխադարձ շփման մէջ են, այնտեղ արդէն գոյութիւն ունի մէկ ընդհանուր, բոլոր հաւանականների համար արժէք ունեցող կարծիք՝ վերաբերեալ հասարակութեան բարքերին։ Նիստ ու կացին, ձգտումներին այլ և քաղաքական ու հանրային երեւոյթներին և իրադարձութեանց։ Տարբերութիւնը միայն նրա մէջ է կայանում, որ հաւանական բարքերի և նիստ ու կացի վերաբերեալ կարծիքները լռելեալ, ըստինքեան, առանց հրապարակօրէն շեփորելու են ընդունուում և գործադրուում հաւանականների կողմից, մինչդեռ օրինակ քաղաքական խնդիրները աւագների ժողովներում են որոշումում և ձեւակերպուում։ Երկու դէպքում էլ զօրեղների (Տնտեսապէս և քաղաքականապէս) կարծիքն է պարտադրուում միւս կրաւորական և սոսրադաս խաւերին։ Հասկանալի է, որ դասակարգային տարբերութիւնը պիտի իր դրոշմը դնէ այդ կարծիքի վրայ, այնպէս որ տարբեր դաւակարգի մօտ նոյն բարքերը այլ երանգաւորում են ստանում, սակայն բոլոր այդ տարբերութիւններով ու երանգաւորումով հանդերձ, մշակոյթի տեւալ զարգացման ասպիսանում բոլոր դասակարգերի վրայ իշխող մի ընդհանուր մտայնութիւն է տիրապետում և հենց սա է որ կոչւում է հասարակական կարծիք։ Մշակոյթի զարգացմամբ բնականաբար և հանրային կարծիքը իր բնոյթը կը փոխէ, կը բարձրանայ ու աւելի նուրբ ձեւ կ'ստանայ։ Այստեղ մեծ նշանակութիւն ունի մամուլն ու կազմակերպեալ կուսակցութիւնները։ Մամուլի դերը պատմականօրէն այն նշանակութիւն է ունեցել, որ նա հասարակութեան հոգեկան կըզիացումից ազատելով, նրան հնարաւորութիւն է ընձեռնած, յարաբերութեան մէջ մտնել այլ հեռաւոր հանրութիւնների մտայնութեան, ըմբռնումների հետ, իսկ այսպիսի շրջափումը հոգեկան կեանքի մեծապէս ազդում է հասարակական կարծիքի շարժուն լինելուն և աւանդական հասկացողութեանց լքման, բացի այս հանգամանքից, այլ և մամուլի միջոցով խնդիրների հրապարակային դառնալը դրանց աւելի սուր լոյսի տակ է դնում և հրամայական լուծումն պահանջում։

Ի հարկէ մամուլը, գոնէ ներկայ ժամանակներում, արտայայտիչն է որոշ խմբակցութեանց, այնպէս որ մամուլի դերը քննելիս, պիտի անմիջականօրէն ի նկատի առնել այն խմբակցութիւնը կամ կուսակցութիւնը, որի գաղափարների, տեսակէտների ջահակիրն է նա հանդէս գալիս։

Անկասկած է, որ ինչքան էլ մի անհատ զօրեղ լինի, նա թէպէտ և իւր անհատականութեամբ, գաղափարներով ու կենցաղով կրթիչ կերպով կարող է աղդել տեւալ հասարակութեան վրայ, սակայն այդ ազդեցութիւնը չի կարող շատ տեւական և բեղմնաւոր լինել, եթէ այդ անհատն տեսնում չէ կանգնած այն խմբակցութիւնը կամ կուսակցութիւնը, որը ի գին բազմապիսի ճիգերի ու զոհողութեանց աշխատում է որոշ տեսակէտներ մարմնացնել հանրային կեանքում։ Կեանքի ամենէն ողբերգական տեսարաններէն է, երբ մի վերին աստիճանի նուրբ անձնաւորութիւն գտնում է ամենէն յետամնաց միջավայրում, և ուր նա պիտի զոհարերէ իւր գոյութեան ու ապրումների ամենաթանկագին մասը, մօտենալու համար այդ յետամնաց խաւերին։ Այստեղից հոգեբանօրէն առաջ եկած անհատի մենութիւնը շատ աւելի սուր է զգացւում, երբ նա միայնակ իւր անսահման վշտի մէջ տապակելով չունի բաւականին համագաղափարակիցներ, որոնք ներշնչուած յետամնաց հասարակութեան լաւագոյն ապագայով, նետուում են ասպարէզ, կամաց կամաց այդ հանրային կեանքի առաջդիմութեան նպաստելու։ Հասկանալի է թէ ինչ աստիճանի անձնուրացութիւն է պահանջուում նման անձերից ու միաժամանակ անսահման համբերութիւն և տոկունութիւն, գոյութեան դժնդակ պայմաններում աներեր մնալ ու լաւագոյնը քայլ առ քայլ իրականացնելու ջանալ։ Կուսակցութեան դերն այս խնդրում այն նշանակութիւն ունի, որ նա փոխանակ բոպէական, քմահաճ տրամադրութիւններով ազդելու հասարակութեան վրայ որոշ տեսակէտներ է իւրացրել և ամէն կոնկրէտ խնդիր այդ տեսակէտներով քննելով, իւր որոշումներուն տակ եղած միջոցներով դրա սատարման կամ հակադրման է նպաստում։ Բայց նի է որ միայն տեսակէտներով ու սկզբունքներով գործող անձ կամ կուսակցութիւնը կարող է կրթիչ եղանակով ազդել հանրային կարծիքի վրայ։ Ամենաերկրորդական խնդիրն իսկ եթէ դիտուում է որոշ սկզբունքներով հետաքրքրութեան նիւթ է դառնում և ամենեւին չիպի արհամարհել դրանց, այլ ի նկատի ունենալով տեղական հանրային կոլեկտիւ ցածր մակարդակը, աշխատիլ այդ մակարդակի բարձրացման, օրով և ժամանակի ընթացքում հասարակութեան յուզող հարցերի բնոյթը կը նրբանայ և աւելի բարձր տիպի խնդիրներ ու հարցեր կը դառնան հանրային հետաքրքրութեան առարկան։ Դիմբաղդաբար մեր դիմաղութիւնը, յատկապէս յետամնաց վայրերում, շատ ցաւալի պատկեր է ցուցադրում։ Յաճախ հայ կրթուած անձը կամ երբեմն և՝ մտա օրականը փոխանակ կրթելու, դաստիարակելու տեղական համայնքին, իրենց խղճուկ գոյութեան համար յենարաններ են փնտռում այս կամ այն թայֆայի, խմբակցութեան մօտ և նրանց չհիմնաւորած ցանկութիւնների ու պահանջների գաղափարները դառնալով, ուրեմն ստրկանալով տեղական թայֆային, իրենց համար դիրք են ստեղծում։ Ի հարկէ հետեւանքը եղել է և լինում է միանգամայն աղէտ բեր։ Հրահրելով տեղական, անձնական, խմբական կրքերը, նման անձինք դառնում են մի իսկական չարիք հասարակութեան համար։ Պիտի նկատի ունենալ որ յետամնաց վայրերում գաղափարով կապուած անձերի գոյութիւնը շատ աւելի սակաւ է պատահում՝ քան թայֆայինը։ Եւ սա հասկնալի է։ Գաղափարի ազդեցութեան համար պ'տք է որոշ կուլտուրական մթնոլորտը, որ դուրս գայ իւր առօրեայ հոգսերից և աւելի բարձր արժէքի ծառայի, իսկ թայֆայի համար բնազդն էլ բաւական է։ Այս պատճառով էլ այն գոյիչը, որը յետամնաց հասարակական միջավայրում է գործում և ազդում է գաղափարական բարձրութեան վրայ մնալու ազդել, անսահման խոչնդոտների է հանդիպում, և որը վերջ ի վերջոյ ի հարկէ պիտի յաղթահարել անցկուն կամքով։ Հակառակ գիտակից լինիլ միջավայրի զարգացման ասպիսանին, տեւալ վայրի պահանջների մէջ ճիշտն ու սխալը, հիմնաւորն ու անհիմը որոշել, հիմնաւորէն, ճշտին աջակցիլ, իւր հաւասարակշռութիւնը պահպանել բոլոր այն պայքարների մէջ, որոնք յաճախ անիմաստ են ու աշխատիլ վերացնել այս տիպի պայքարները, որոնք պահանջում են մտաւորականից մեծ հասունութիւն։ Մինչդեռ քաղաքակիրթ կեդրոններում եթէ ղեկավար մտաւորականը սխալ է գործում, իսկոյն հակադիր ոյժ է գտնում, դրա առաջն առնելու համար, յետամնաց վայրում մի անկազմակերպ, թոյլ, երբեմն անձ մնայն կարող է անտանելի չարիք հասցնել։ Մարդկայինն ամենաբարձր կարողութիւններից մէկն է նաև անշուշտ իրականութիւնը տեսնել այնպէս, ինչպէս նա կայ, առանձ անձնական յատուկ գունաւորումների և ապա ձգտիլ այդ իրականութիւնը դէպի վսեմը բարձրացնել, իսկ այս տեսակէտից դիտած մեզ պէտք են հասուն անկաշկանդ, իրականութիւնը սուր դիտելու և դատելու կարող անձինք և ոչ թէ իրականութեան ստրուկներ։

Դոկտ. Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՀԱՅ ՄԸ Կ'ՍՊԱՆՆՈՒԻ ԵՒ ՈՒՐԻՇ Մ'ԱԼ ՎԻՐԱՒՈՐ

Գանի մը օր առաջ Պաստիլիցի մօս, Մուխթարա տիւրգիաբնակ գիւղին մէջ, երկու եղբայրներ Պօղոս եւ Պետրոս Օմնեան յարձակում կը կրեն. առաջինը կսպանուի իսկ երկրորդը ծանրապէս վիրաւոր վիճակի մէջ կը փոխադրուի Պէյրութ։

Պօղոս եւ Պետրոս բնիկ Աշեամանցի են. կը բնակին Զանլէ եւ կ'զբաղին հին հագուստի առեւտուրով։ Կրսուի թէ անոնք Զանլէեն Մուխթարա գիւղը գացած էին հին հագուստի առեւտուրով զբաղելու եւ իրենց հետ ունէին 3—400 օսմ. ճնչ. ոսկի։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԿԸ ՊՐԿՈՒԻՆ

Անցեալ շաբաթ, թրքահպատակութիւնը ընդունած 22 լիբանանցիներ ըստ Լօզանի դաշնագրի տրամադրութեանց, Թիւրքիա դրկուեցան։

ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Հալէպի Ազգ. երկսեռ վարժարաններու ներկայ հոգաբարձութիւնը նախորդ տարեշրջանի առաջին կէսին պաշտօնի անցնելով՝ դպրոցական գործին մէջ փորձեց կարգ մը բարեկարգութիւններ, որոնք կոչուած պիտի ըլլային աւելի ստանձուած գործը շպարելու, քան թէ անոր ներքին բովանդակութիւնը աւելի մխիթարական դարձնելու։

Եւ ասիկա անկախ՝ հոգաբարձութիւններու կամեցողութենէն։

Անկախ՝ որովհետև անհատները ակար ազգակներ հասարակական գործերը իրենց լաւագոյն ձևին վերածելու, երբ հասարակութիւնը ինքը, հեռու՝ զինքը շահագրգռող երևոյթներու գործօն հետաքրքրութենէն, ինքնասպան անտարբերութեան մը հանգիստը կը փնտռէ։

Այդ բարեկարգութիւններու շարքէն է Ծնողական ժողովը։

Ծնողական ժողովը միջոցներէն մէկն է ընտանիքին ու դպրոցին գործակցութեան, որ կրթական անհրաժեշտութիւն մըն է բնակ. կազմակերպութեան սրդի ձևին մէջ։ Ընտանիք ու դպրոց կը սպառեն մեծագոյն մասը այն միջավայրին, ուր կ'ապրի աղան, հետևաբար ասոնք կ'ըլլան ղեկավար կրթութեան երկու գլխաւոր գործօնները, որոնց միակամ ու միանպատակ գործակցութիւնը անհրաժեշտ կը դառնայ սրբան վերածելու համար բաղձացուած տիպարին։ Այլապէս՝ հակազդեցութիւնները պիտի ձգտին ջնջել երկուստեք յառաջ բերուած արդիւնքները, որոնք այնքան ճիգերով պայմանաւորուած են։ Ու դժբախտաբար, սովորական է, մեզի համար, հակազդեցութեան այս երևոյթը՝ առաւելապէս մեր ընտանիքներու անձեռնհասութենէն, ոգիտութենէն՝ ըսել կուզէի։ Ժողովուրդին կրթութեան գործը նոյնքան ու բեռեւս աւելի կարեւոր է ինչքան դպրոցական կրթութեան գործը. այս ճշմարտութիւնը աւելի արժէք կ'առնայ, մանաւանդ, յատատաց հասարակութիւններու համար։ Ու մեր դպրոցները, գէթ իրենց մարզին մէջ, ընտանիքներուն սովրեցնելիք շատ բան կ'նային ունենալ։

Այս ճշմարտութիւններէն թելադրուած էր, անշուշտ, որ ներկայ հոգաբարձութիւնը, ի շարս այլ ենթադրեալ բարեկարգութիւններու, հաստատեց նաև Ծնողական ժողովի դրութիւնը։

Ներկայ տարեշրջանի երկրորդ ծնողական ժողովը հրաւիրուած էր անցեալ կիրակի, կէսօրէ առաջ, մանկապարտէզի սրբարանը։ Դիրքերը հագիւ շարք մը կը գրաւէին սրահին մէջ, որուն մնացեալ մասը կը լեցնէր իգական բազմութիւն մը։

Ժողովին կը նախագահէր Ազգ. երկսեռ վարժարաններու Տնօրէնը՝ Պ. Ս. Շիշմանեան։

Ծնողքներուն խոսք արուելէ առաջ տեղի ունեցաւ մէկուկէս ժամ տևող հանդէս մը, որ կը բաղկանար քանի մը արտասանութիւններէ և մեծագոյն մասամբ նուագէ։ Դպրոցին դաշնակի ուսուցչուհիին՝ Օր. Ազնիւի սանուհիները յաջողութեամբ նուագեցին կատարներ՝ շատ անգամ ընկերակցութեամբ ջութակի, զոր կը նուագէր դպրոցին ջութակի ուսուցիչը՝ Պ. Բ. Նալպանտեան։ Յաջող էր Ե. դասարանի աշակերտներէն Պ. Ն. Կիւլէսէրեանի արտասանութիւնը։

Հանդէսը ընդմիջուեցաւ բանախօսութեամբ մը, Ծնողական ժողովներու մասին։

Հանդէսը յաջող անցաւ ընդհանրապէս։

Ասկէ վերջ Պ. նախագահը յայտարարեց թէ աշակերտները պիտի մեկնին, որպէսզի ժողովը սկսի։ Բայց աշակերտներուն եռեւէն սկսաւ խումբ խումբ մեկնիլ հասարակութիւնը։ Նորէն բացատրուեցաւ թէ ծնողքները պարտաւոր են մնալ, իրենց դիտոն ուներները կամ թելադրութիւնները ընելու համար։ Բայց ներկայ հասարակութիւնը, որ դիտողութիւն կամ թելադրութիւն չունէր իր վարժարաններու մասին, ամայացուց սրահը, իր լուռ գոհունակութիւնը յայտնելով անոնց ներկայ վիճակին համար։

Լսելիքներ շատ զան, ամենաւելի ուշ կը խօսինք ատոնց մասին։

Ծնողական այս հանդէսը հաճելի անցած էր։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՊԻՏԻ ՁԻՒՆԷ

Պիտի ձիւնէ Բանի մ'օրէն։ Անցեալ տարուան
Ձիւնն ես կ'յիշեմ։ Կը յիշեմ ե՛ւ բոխիծս համայն
Կրակին մօտ։ Նրէ հարցուէր ինձի, ի՞նչ կայ-
Պիտ՝ ըսէի. «Հանգիստ բոլէ, ոչինչ չկայ։»

Անցեալ տարի օտա խակացի սենեկիս մէջ,
Որ ծանրօրէն կ'իջնէր դուրսը ձիւնը անվերջ.
Զո՞ւր խարհեցայ։ Կը ծխեմ այժմ՝ երբեմն ինչպէս
Պղտուցը մ'յամգար ծխամորճիս մէջ դրած ես։

Կաղնիէ հին պահարանս միտս լաւ կը բերէ,
Այլ ես ընդմիտս պտրգմիս էի. ըսէի միթէ
Կրնայի՞ն այս իրերն փոխուիլ. ու չէ՞ վառնում
Մեր գիտցածը մոռնալու մեր իդձն անանուն։

Մենք կը խորհինք ու կը խօսինք ինչո՞ւ ուրեմն։
Մեր արցունքներն ու եռմբոյրը բէպէ՝ լուռ են,
Կը հասկնանք սակայն անոնց իմաստն ամէն.
Բարեկամի մ'ոսնտածայնը բա՛ղցր է խօսքէն։

Բզո՞ւր մարդիկն անուն դրեր են առնդաց,
Թէ պէտ չունին անոնք անուան՝ չե՛ն իսկ խարհած.
Մարը ենդոր գիսաւորաց բոյլն անհամար
Որիմ անոնց թռիչքին ճոր թափ պիտ՝ չտար։

Ու ո՞ւր են այժմ անցեալ տարուան վոսերն իմին.
Որ իյնան անոնք միտս՝ ու վերսին
Դան սենեկիս մէջ հարցնել ինձ. «Արդեօք ի՞նչ կայ.
Պիտ՝ ըսեմ. «Հիս հանգիստ բոլէ, ոչինչ չկայ։»

Թարգմ. Վ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ — FRANCIS JAMMES

SOTTO VOCE

Ի՞նչ բաղցր է պահ մը մեռնիլն յամրորէն
Դարափին եզրը նայ անտառներուն,
Կամ ծոցը մանգոս եէ՞ տերեւներուն,
Կը լուծուի ուրեմ մտուոն ամազուն,
Ի՞նչ բաղցր է պահ մը մեռնիլն յամրորէն։

Ի՞նչ բաղցր է ըլլալ մառախուղին պէս
Հերարձակ միայն եւ ազա՛ռ իսպառ.
Կամ զոնէ թիւի մը օփումը համր,
Ելեռ վրայ՝ բաւիս ոսկեվառ։
Ի՞նչ բաղցր է ըլլալ մառախուղին պէս։

Ի՞նչ բաղցր է պահ մը մեռնիլն յամրորէն,
Դիրկը տարփագին ջուրերու պղտոր,
Հեռուներո՞ւն հեռ զիրար սռուերոզ,
Դայլ մանտափուտին ու ոստախին բով.
Ի՞նչ բաղցր է պահ մը մեռնիլն յամրորէն։

Ի՞նչ բաղցր է, ի՞նչ բաղցր անէանալ.
Ըլլալ երազկոս տարուոր վարդին,
Որու սաստափէ եւ կարմիր մարմինն
Ջմրան պաղ բամին կը ցրուէ չորս դին։
Ինչ բաղցր է, ի՞նչ բաղցր անէանալ...։

Թարգմ. Վ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ — Mme MARIE DAUGUET

ՀԱՅԱՍՏԱՆ։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՁԵՆ ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Ասկէ առաջ Աթոռպետ գրած էր Փարիզի «Նորևանս» Թերթին մէջ թէ Էջմիածնի Միաբանութիւնը անհետացուցած է Էջմիածնի հնութիւններէն պատմական և հնագիտական արժէք ունեցող ոսկեդրամ մը, մարգարտազարդ թագ մը և 12րդ դարու հնութիւն ունեցող կապերտ մը։

Այս առթիւ, Էջմիածնի Գեր. Խորհուրդը ոնէրքում մը զրկած է Պոլսոյ Պատրիարքարանին յայտնելով թէ Ատրպետի հրատարակութիւնը արդիւնք է չարամիտ զրպարտութեան, որովհետև, ակնարկուած ոսկեդրամը կը գտնուի Թանգարանին մէջ։ Ինչպէս նաև մարգարտազարդ թագը Մոսկուա տարուած և վերադարձուած գոյքերուն մէջն է որ վերջին անգամ ցուցակագրուած է։ Իսկ 12րդ դարու հնութիւն ունեցող գորգը, գոյութիւն չէ ունեցած։

Գեր. Խորհրդը «ստորին զրպարտութիւն» համարելով այդ եղած հրատարակութիւնները, կաւելցնէ թէ Մաթաքանութեան ձեռք անցած բոլոր հնութիւններ և հաւաքուած 3000 գրչագիրները մինչև հիմա կանոնաւոր կերպով ցուցակագրուած են և գերծ ամէն վտանգէ։ Իսկ գանձատան մէջ գտնուած գոյքերը 3 բանալի ունին, որոնցմէ մէկը կաթողիկոսին քով կը գտնուի, այնպէս որ որևէ արժէքաւոր անկորստ ու ապահով է։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆԸ

Ըստ Խորհրդային Թերթերու Հայաստանի պետական հրատարակչականը արտօնուած է արտասահման մեծ քանակութեամբ խորհրդային գրականութիւն արտածելու։

Պետական հրատարակչականը պիտի ունենայ նաեւ երաժշտական յանձնաժողով մը, անդամաժողովութեամբ Սպենդիարեանի, Տէր Ղևոնդեանի, Ղորդանեանի և Մելքոնեանի։ Այս յանձնաժողովին նպատակն է հրատարակել բոլոր երաժշտագէտներու գործերը։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ՀԱՅ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՁԱՇ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Լիոնի Ազգ. Մթութեան կողմէ եղած դիմումներուն վրայ, տեղւոյն նահանգապետը ուղած է հայ անգործներուն ցանկը։ Դիմում եղած է նաև կրթական նախարար և Լիոնի քաղաքապետ Պ. Հերիոյի, ուպէսզի նպաստ յատկացուի հայ անգործներուն։ Պ. Հերիօ իր կողմէ 500 ֆրանք նուիրելով, հրահանգ տուած է քաղաքապետութեան, որ ձրի ճաշերէն հայերն ալ օգտուին, ֆրանսացիներուն նման։

Այժմ 400 երկսեռ հայերու քաղաքապետութեան կողմէ օրը երկու անգամ ձրի ճաշ կը տրուի։

Ֆրանս. կարգ մը վարժարաններու ուսուցչութեանց ալ հրահանգուած է, որ դպրոցին կողմէ ճաշ մատակարարուի հայ աշակերտներուն։

ՀԱՑ ՄԸ ՅՄԱՇ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ

Վիէ ի մէջ (Ֆրանս.) Տիգրան Մինիղիկեան անուն մէկը, 1926 նոյեմբեր 22 ի. կացինով կտրած էր իր երկրորդ կնոջ գլուխը։ Ոճրագործը դատուած է և պաղարիւն կերպով յայտարարած է թէ՝ երբեք չի զղջար որովհետև «պատուոյ խնդիր էր» իրեն համար։ Դատարանը Յոյժ Թիապարտութեան դատապարտած է ոճրագործը։

ՄԱՍՓԵՐՕ ՄԱԹՈՍԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Ցուսաբեր» կը տեղեկանայ որ Մաթոսեան ծխախոտագործարանի և Մասփերօ Ընկերութեան միջև վերջնական համաձայնութիւն գոյացած է։ Մաթոսեան ծխախոտագործարանի աֆսիոնցներու 50 տոկոսը գնած է Մասփերօ Ընկերութիւնը, իսկ մնացեալ 50 տոկոսը կը մնայ գործարանի նախկին տէրերուն։ Գործի ընդհանուր վարիչ կը մնայ Պ. Ժ. Մաթոսեան։

Այսպիսով բովանդակ Եգիպտոսի մէջ ասկէ ետքը հայ ծխախոտագործարաններէն միայն Մելքոնեան Տունը է, որ կը պահէ իր «անկախութիւնը» և որ պիտի «տոկայ» այս զօրաւոր սենսիֆայի մրցումին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐ. ՌՈՒՊԻՆԱ ՍԸՎԱՃԵԱՆ

Անցած կիրակի օր, երկարատեւ հիւանդութենէ մը վերջ, 21 տարեկան հասակին մէջ իր մահկանացուն կնքեց Տեար Արամ Սրվանճեանի դուստրը՝ Օր. Ռուպինա Սրվանճեան։

Ցուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր, կէսօրէ առաջ ժամը 10 ին Ս. Նշան եկեղեցւոյ մէջ։

Մեր ցաւակցութիւնները իր պարագաներուն։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԻՆ ՄԵԾ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ

Անցեալ գիշեր ոսթիկաններ Մեգրայի մէկ սրճարանին մէջ ներմուծեցին Միքրա Նիֆոյա Քէսոյի անունն անձ մը, որ շատոնց կը հետապնդուեր։ Երբ ոսթիկաններ զայն ձերբակալել ուզեցին, անագին իրարանցում եւ կռիւ տեղի ունեցաւ, որուն խառնուեցան նաեւ կիներ։ Ոսթիկան մը աջ ուսէն վիրաւորուեցաւ եւ իր աջ բթամատը կտրուեցաւ։ Ոսթիկանական տնօրէնը անմիջապէս տեղւոյն վրայ հասաւ։ Ձերբակալութիւններ, սակայն երկու պարագայութիւններ մինչեւ հիմայ չեն ձերբակալուած։

ՀՐՈՍԱԿ ՍԸ ԴԱՏԵԼԻՒ ՀԱՄԱՐ

Պատերազմական ատեանը երկուշաբթի օր մասնաւոր գբաղուեցաւ Մահմուտ—Մէհանցա—Շեպլի—հայ տարի դատավարութեամբ, որ կ'ամբաստանուի Թուֆիք Հօջա Հայտարի հրոսախումբին մասնակցած ըլլալու յանցանքով։

ԼԱԹԱՔԻՈՅ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՆՊԱՍ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Լաթաքիայէն Շիրակի աղէտեալներու յանձնախումբը մեզ զրկած է իր չրջանի նուիրատուներու ցանկը։ Ըստ այդ ցուցակին, 7775 ս. դ. հաւաքուած է Լաթաքիայէն և 3250 ս. դահեկան ալ Ճէպէլէն, Պանեասէն և Թարթուսէն։

Բաղդատելով Սիւրիոյ մեւս չրջաններու հետ և նկատի ունենալով հոն գտնուող հայութեան թիւն ու տնտեսական վիճակը, գնահատելի է Լաթաքիոյ ժողովրդի՝ ի նպաստ աղէտեալներու ցոյց տուած զոհողութիւնը։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պ. Ալֆրէտ Ժարժուրա բողոքեց իր սպասուհիին դէմ, որ մօրը և եղբօրը մեղսակցութեամբ գողցած է 50 եգիպտական ոսկի արժէքով ադամանդեայ մատանի մը։ Սպասուհին, մայրը և եղբայրը բանտարկուեցան։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՏԱԿ

1688 թիւ ինքնաշարժը ճզմեց Ֆաթմա անուն աղջիկ մը որ յուսահատ վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

ՍԱՒԱՌՆԱԿԻ ԱՐԿԱԾ

Անգլիական սաւառնակ մը որ Նաբլուզի վրայէն թռիչք կը կատարէր, անկում ունեցաւ մեքենայի խանգարման հետեւանքով. սաւառնակը չարդ ու փշուր եղած է, դեկավարը մեռած է եւ իր ընկերը ծանր կերպով վիրաւորուած։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ

20 ամերիկացի զբօսաշրջիկներ Պաղեստինէն բաղամս ժամանեցին եւ Պալպէք մեկնեցան։

Պ. ՍՕԼՕՄԻԱՔ ԲԱՐՁՐ ԳՕՄԻՍԷՐԻՆ ԿԱՅՑԵԼԷ

Լիբանանի կառավարութեան մօտ Բարձր Գոմիսէրի ներկայացուցիչ՝ Պ. Սոլոմիաք այցելեց Պ. Տր ԲէՖիին եւ ծերակուտականներու եւ երեսփոխանիներու միջեւ պիւտէի շուրջ տիրող անհամաձայնութեան մասին տեղեկութիւններ հաղորդեց։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՁԻՆԱՔԱՓՈՒԹԻՒՆԸ

Ձիներարական իշխանութիւնները սկսան Բաալբէքի շրջանի զինաթափութեան։ Այդ շրջանի տեղեկատու գիւանին սպայ հարիւրապետ Էր Բէնվէն, գիւղերու բաղամապետներուն բաժնած է գոց պահարաններ, որոնք կը պարունակեն իւրաքանչիւր գիւղէն պահանջուած զէնքերու քանակը. սպան անոնց յանձնարարած է նամակներ բանալ երբ գիւղերը հասնին, եւ անոնց 24 ժամ միջոց տուած է տրուած հրահանգները գործադրելու համար։

70000 ՀԱՅԵՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ ԼԻԲԱՆԱՆ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻՆ

Օրիան Թերթէն.—

Թիւրք թերթերը կը գրեն թէ Ա. Թէնք հասած են նախկին Ֆրանսական նախարար և ազգերու դաշնակցութեան մշակութային աշխատանքի պիւրօին անդամ Պ. Ալպէր Թոմա, ինչպէս նաև նոյն պիւրօյի Թղթատարական բաժնի պետ Պ. Մորին, որոնք պաշտօն ունին յունաստան գտնուող 70000 հայութիւնը լիբանան փոխադրելու համար յոյն կառավարութեան հետ խորհրդակցութիւններ վարելու։

Եթէ կարենանք ի վեր արդէն Ա. Թէնքի կառավարութիւնը գանգատած էր ազգերու դաշնակցութեան՝ Ցունաստան ապաստանած հայերու ստուար թիւին համար, այնտեսակ ժամանակ մը որ ինքը հազիւ կրնայ օգնել Փոքր Ասիայէն հասած յոյն գաղթականներուն։

Ազգերու դաշնակցութեան խորհուրդը նախ որոշեց դանոնք Ֆրանսա փոխադրել, բայց Ֆրանսական կառավարութիւնը հակառակեցաւ Ֆրանսայի մէջ տիրող անգործութիւնը առարկելով։ Խորհուրդը վերջէն որոշեց Ա. Թէնք զրկել Պ. Ալպէր Թոման, սոյն գաղթականները Սիւրիա և Լիբանան տեղաւորելու համար։ Մասնաւոր յանձնախումբ մը պիտի գայ, բարձր գոմիսէրութեան հետ խորհրդակցաբար ճշդելու համար ընդունուելիք գաղթականներու թիւը։

Մենք այն կարծիքէն ենք որ բարձր գոմիսէրութիւնը, ինչպէս նաև տեղական կառավարութիւնը ոչ մէկ առարկութիւն պիտի ընեն այս խեղճերուն ընդունման դէմ, որոնք չատ օգտակար կերպով պիտի կրնան գործածուիլ այն վայրերուն մէջ, ուր աշխատող ձեռքերը կատարելապէս կը պակսին։

ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ֆրանսական պատերազմական ատեանը, Լիբանանի ոսթիկանութեան միջոցաւ խուզարկութիւններ կատարեց Գոլի Բասբալի բաժնի պետ Մուհամմեդ Տաուգի բնակարանին մէջ։ Գոլի բասբալիձեւով զէնքի մաքսանենգութիւն բրած ըլլալուն մասին փաստ եւ կամ բուղբեր գտնելու համար։ Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Մուհամմեդ Տաուգի ազգականներուն մէկուն վաճառատան մէջ։

Այս փնտռտուքները ոչ մէկ արդիւնք տուած են։

Պ. ՏԸ ՐԷՖԻ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Պ. տր Բէֆի քաղաքս ժամանեց երկու օր Դամասկոս մնալէ վերջ։ այս այցելութեան միջոցին ան սեր տեսակցութիւններ ունեցած է Սիւրիոյ պետութեան նախագահին հետ, նաեւ նախարարական կազմին հետ, որու ընթացքին ճնշուած են շատ մը վարչական եւ ելեւմտական հարցեր եւ երկուստեք կատարեալ համաձայնութեամբ լուծուած են։ Բարձր Գոմիսէրը պտրտած է բոլոր շուկաները եւ քաղերը. ու գոհունակութեամբ տեսած է Դամասկոսի եւ արուարձաններու խաղաղ եւ բնականոն վիճակը։

ՁՕՐԱՎԱՐ ԲԻՔ ՓԱՇԱ

Անգորոդանացի կառավարութեան, ոսթիկան զօրաց հրամանատար զօրավար Բիք փաշա, որ շաբաթ մը իվեր քաղաքս կը գտնուէր Գաղոսթին մեկնեցաւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

ՍԱՐՏ 22 1927

Եգիպտ. ոսկի ս. դ.	634
Սթերլին	618
Տոլար	127
Օսմ. հնչ. ոսկի	556
Ֆրանս. » »	483
Անգլ. » »	618
Թրքական թղթ.	64
» » Պ. Օ.	90
» Արծաթ մեծիս	53
Սուրիական ոսկեդրամ	17.95
Դր. Ֆօնս. 1886 ս. դրմ.	30,25
» 1903 »	17,50
» 1911 »	14,90

Սէֆերեան եղբարք
Թելեֆօն 1—38

ՕՇԱՆ ՕՇԱՆԵԱՆ
ԱՐԱՔԻԻ ՀԱԼԱՃԵԱՆ
Խօսեցեալք
Դամասկոս 18 մարտ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌՆՈՂ ՄԱՐԴԸ

Հոովմէն կը հեռագրեն թէ Զէզագիւղին մէջ անցեալ շաբաթ կը մեռնի Տի Մորօ անունով ծերուկ մը։ Սգակիր ընտանիքը կը պատրաստուի յուղարկաւորութեան։ Կը վառեն մոմերը։ Կը շարեն ծաղկեպսակները և կը կանչեն կրօնաւորները։

Ծանկարծ մարդը կ'ողջնայ, գլուխը կը բարձրացնէ և բոլորտիքը կը նայի։ Մոմեր, մահուան ծաղկեպսակներ, վարդապետներ, խունկ և աղօթք։ Սաստիկ կը վախնայ ու անմիջապէս կը մեռնի, և այս անգամ կը թաղուի «ճշմարտապէս և ոչ կարծեօք»։

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Հարիւրապետ Բայթ նամակ մը գրած է գերկոյս Կլատսթրոնի և Ներողութիւն կը խնդրէ անոր և ընտանիքին նեղութիւն պատճառած լինելուն համար։

Ինչպէս յայտնի է, Բայթ իր «կենդանագիրներ և քննադատութիւններ» գրքին մէջ Հանգուցեալ Ուիլեամ Կլատսթոնի մասին վարկաբեկիչ ակնարկներ ըրած էր և ասոր համար դատի մտնելով կորսնցուցուցած էր դատը։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱՎ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Ամերիկացի յօդուածագիր մը Բէրգէր, «Պատերազմի հաշուեկշիռը» յօդուածի մը մէջ, հիմնուելով զանազան վիճակագրողներու տուեալներուն վրայ, կ'ըսէ որ պատերազմը ուղղակի 30 միլիոն մարդկային զոհեր խլած է։

Սպիտակ ցեղը ոչ միայն պակսած է քանակով, այլ նաև որակով, որովհետև պատերազմի ընթացքին ոչնչացած են ընդհանրապէս առողջ տղամարդիկ։

Բէրգէրի գնահատութեամբ պատերազմի տուած նիւթական հնասը կը հասնի 400 միլիառ տոլարի։

Որպէսզի ցոյց տայ թէ որքան խոշոր է այդ, Բէրգէրը կը բացատրէ որ այդ գումարով Ամերիկայի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պէլճիգայի, Գերմանիոյ, Ռուսաստանի, Քանատայի և Աւստրիոյ մէջ բնակող ամէն մէկ ընտանիքի համար կարելի էր մէկ մէկ կահաւորուած տուն գնել՝ 35000 տոլար արժողութեամբ։ Այնուհետև յիշեալ երկիրներուն մէջ այդ գումարին միացորդով կարելի էր 200,000 բնակիչ ունեցող ամէն մէկ քաղաքին տալ գրադարան, հիւանդանոց, համալսարան և զանոնք օժտել ուսուցիչներով ու բժիշկներով։

Պատերազմի ընթացքին ծախսուած գումարով կարելի պիտի ըլլար հոգալ երկրագնդիս վրայ եղած երկսթուղիներու բոլոր ծախսերը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԻՏԱԼԻԱ ՄՕՏ ՕՐԷՆ Պատերազմ ըլլլի յայտարարէ

ԹՒՐՔԻՈՅ ԴԷՄ ԱԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ԶԵՏԵՂՈՒԻՆ ԹՈՒՔԱԿԱՆ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Պերլին.— Պօլսէն ստացուած հեռագիրներու համաձայն, Թիւրք պաշտօնական շրջանակները մեծ մտահոգութեամբ կը հետևին իտալական ոնձուդարձերուն և կը վախնան որ Իտալիա մօտ ժամանակէն կը գրաւէ Փոքր Ասիան։ Այս վախին հետևանքով, հրաման տրուեցաւ որ բոլոր Թրքական նաւահանգիստներու առջև ականներ զետեղուին և ամրութիւններ շինուին բարձրութիւններու վրայ։ Օքլանովայի (Գուլ Ատասը) մէջ Թիւրքերը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն և պաշտպանութեան գիծերու շինութեան ձեռնարկած են։

Փարիզ.— «Տէրի Հէրըլտ» կը տեղեկանայ թէ Իտալիա զօրք կը կեդրոնացնէ Երկոտասան կղզիներու մէջ։ Բոլոր կղզիները զօրաշարժի երևոյթ ստացած են։ Հարիւրաւոր թնթանօթներ և մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք կը զրկուին ամէն օր։ 15 փոխադրանաւեր միշտ կերթևեկեն Իտալիոյ և կղզիներու միջև։

Տարակոյս չկայ թէ այս պատրաստութիւնները ուղղուած են Թիւրքիոյ դէմ և Իտալիա օրէ օր առիթի կը սպասէ պատերազմ յայտարարելու Թիւրքիոյ դէմ։

Ամենավերջին տեղեկութիւնները կը հաղորդէ աշխատաւորական «Տէյլի Կէրըլտիս Լուկանօյի թղթակիցը, որ կըսէ թէ Իտալիա փութով առաջ կը տանի զօրաշարժի պատրաստութիւնները։ Միլանօյէն կը հաղորդեն թէ բազմաթիւ պահեստի սպաներ կանչուած են իրենց զօրագունդերէն։ Կը հաստատուի թէ Իտալիոյ պատերազմական նախարարը հինգ դաս զինուորներու զօրաշարժի մասին ծրագիր մը կուսումնասիրէ։

«Ագամի» խմբագիրը տէր և «Վարիչը ձերբակալուած

Պօլիս, 14.— Ազգամ թերթին խմբագրապետը, սեփականատէրը և վարիչը ձերբակալուեցան հետևեալ պարագաներուն մէջ.

Թերթը ծաղրանկար մը հրատարակած էր, որ ազատագրեալ Թիւրք կին մը կը ներկայացնէր, որ օդապարիկի մը մէջ կը նստէր և իբրև աւազ կը թափէր առաքինութիւնը, պատիւը և պարկեշտութիւնը։

Ընդհանուր դատախազը այս նկարը անարգական նկատելով Թիւրք կնոջ համար, դատ բացաւ։ Իր ամբաստանագրին մէջ, ան ամբաստանեց «Ագամ»ը իբրև յետադիմական և թերթը բուռն յօդուած մը գրեց այս մեղադրանքին դէմ։

Ընդհանուր դատախազը նկատելով որ այս յօդուածը մամուլի ազատութեան սահմանները կանցնէր և անարգանք մը կը կազմէր դատարանին դէմ, յիշեալ անձերուն ձերբակալութիւնը պահանջեց։

ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԷՄ

Վաշինկթօն 19 մարտ.— Ռուսիա բողոքեց Պեսարապիոյ կրցուսին վերաբերեալ Բարիզի դաշնագրին իտալիոյ կողմէ վաւերացման դէմ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՆԱՒԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Հռոմ 19 մարտ.— Իտալիա միայն դիտող մը պիտի ղրկէ Վաշինկթօնի նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողովին։

ՌՈՒՍ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐ ՊՕԼԻՍԷՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

«Ճիմհուրիյէթ» կը տեղեկանայ թէ՝ Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան պատասխանատուներէն հարիւրապետ Քլարմէն Պոլսոյ Սպիտակ Ռուսերէն կամաւոր կարձանագրէ Չինաստանի մէջ պատերազմող անգլիական բանակին համար։ Արձանագրուելիք կամաւոր ռուսերէն երաշխաւորագիր կը պահանջուի յայտնող թէ վեց ամիս պիտի ծառայեն։

Անգլիացիները անոնց 16 անգլ. ոսկի թոշակ կուտան։ Այս Սպիտակ Ռուսերը՝ ուրիշ երկիրներու մէջ հաւաքուող ռուսերու հետ միացնելու համար Սերպիոյ պիտի ղրկուին եւ ճանկէ Սելանիկի ճամբով Չինաստան պիտի ղրկուին։ Արդէն սպիտակ ռուսերը Սերպիոյ մէջ միաթիւն մը ունին։

400 ՀԱԶԱՐ ՍԹԵՐԼԻՆԿԻ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պուլոնիր 19 մարտ.— Այն պահուն երբ դէպի Անգլիա նաւ կը նստէ, Լորտ Թշրչիլիկթոն ձերբակալուեցաւ խարդախուած սնանկութեան մը պատճառով, որուն բացը 400 հազար սթերլինկի կը հասնի։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՌՈՒՍ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳՈՀԱՐՆԵՐԸ

Լոնտոն.— Կիները խուռներամ կը խմբուին Բրիսթի գոհարավաճառատունը, անգլիական սէնսիֆայի միջոցաւ ուրուս կայսերական գանձարեղէններուն ծախուելուն առիթով։ Բոլոր այս թանկարժէք առարկաները ծախուեցան գնահատողներու կողմէ որոշուած գիներով։

Կայսերական ամոլի ադամանդակուռ թագը գնուեցաւ Բարիզցի գոհարավաճառի մը կողմէ 6100 սթերլինկի։ Հաւկթաձեւ խոշոր ադամանդ մը 11800 սթերլինկի ծախուեցաւ։ Գոհարեղէններու ընդհանուր հասոյթն է 76000 սթերլինկ։

ԱՆՁԱՏՈՂԱԿԱՆ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐ ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ՄԷՋ

Գրիսէլ 17 մարտ.— Խորհրդարանի մէջ Պ. Ժասքուր վճռական յայտարարութիւններ ըրաւ գերմանիայէն վերագրաւուած նահանգներու մէջ տիրող անջատողական ձգտումներուն դէմ։ Ան յայտնեց թէ անոնց գերմանիոյ միացումը անկարելի է։

ՔԱՐԻԴ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Բարիզ 19 մարտ.— Լոյծ վառելիքներու ազգային պիւրոյի խորհուրդը որոշեց Մարոքի մէջ քարիւղի խաւեր փնտռելու համար կազմուելիք սենսիֆայի մասնակցիլ։

Պ. ՓՈՒԱՆՔԱՐԷ ԾԵՐԱԿՈՅՏԻՆ ԱՌՋԵՒ

Բարիզ 19 մարտ.— Ծերակոյտի մէջ յաւելեալ վարկերու վիճաբանութեան ընթացքին, ծերակուտականները Պ. Փուանքարէի ուշադրութիւնը գրաւեցին, գերմանիոյ չափազանց յաւելեալ պատերազմական պիւտճէին մասին։ Պ. Փուանքարէ պատասխանեց թէ կառավարութիւնը կը ճնշուի բոլոր անցքերուն, եւ պէտք եղած բոլոր միջոցները ձեռք կառնէ խաղաղութիւնը պահպանելու եւ ազգային ապահովութիւնը անվթար պահելու համար։

ԱՆԿԼՕ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՊԻՒՏՃԷՆ

Լոնտոն.— Համայնքներու տունը՝ օդանաւային պիւտճէին ֆուէարկութեան պահուն, մերժեց ուսխատաւորական ուսանաւերու թիւը 33000 էն 1000 ի իջեցնելու առաջարկը։ Արտաքին գործոց նախարարութեան պետական փոխ քարտուղարը յայտարարեց թէ սովիէթներու կողմէ անգլիացիներէն գրաւուած կալուածներու արժէքը կը հասնի 180 միլիոն սթերլինկի։ 1924 ի բանակցութեանց ձախողելէն սովիէթները ոչ մէկ առաջարկ չեն բերած։

ԴԱՇՆԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

ՏԻԿ. Վ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ ըստ առաջնոյն կը շարունակէ իր բնակարանին մէջ դաշնակի դասեր տալ իր աշակերտուհիներուն։

Սեփական դաշնակ չունեցող աշակերտուհիները փորձելու համար, որոշ պահեր պիտի կրնան օգտագործել իր դաշնակը։

Պայմանները խիստ նպաստաւոր են։

Հասցէ.— 17 Տաուս Փասա փողոց, Ա. յարկ, Ամերիկեան ճիւպաղատարանին մօտ։

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ՊՈՒԱԹԷԼ

ԿԻՏՐ ՄՕՓԱՍԱՆ

Թարգ. Ա. Ս. Ա.

Սևուկ օրիորդը այդպէս ապշած կանգուն կը մնար զինուորինառջև, մինչ թոռթա'ը կը շարունակէր խոնարհութիւններ ընել։ Պուաթէլ քանի մը վայրկեան վերջ սկսաւ նեղուիլ իր վրայ սևեռուած այս ուշադրութենէն ու նահանջողի դիրքին մէջ չգտնուելու համար, կամացուկ մը հեռացաւ գնաց։

Գնաց, բայց վերադարձաւ։ Գրեթէ ամէն օր կ'անցնէր «Գաղթավայրերու Սրճարանին» առջևէն և յաճախ ապակեփեղկերուն ետև կը նշմարէր փոքրիկ սևամորթ սպասուհին որ գարեջուր կամ օղի կը հրամցնէր նաւաստիներուն։ Ցաճախ ալ սևամորթուհին զայն տեսնելով դուրս կելլէր։ Քիչ ատենէն, նուն իսկ դեռ խօսք մը չփոխանակած անոնք զիրար ճանչցողներու պէս իրարու կը ժպտէին, և Պուաթէլ ինքզինքը յուզուած կը զգար, աղջկան մութ շրթունքներուն մէջէն յանկարծ անոր փայլուն ատամնաշարը տեսնելով։

Օր մը վերջապէս Պուաթէլ սրճարան մտաւ և զարմացաւ տեսնելով թէ ան ալ ամէն մարդու պէս Ֆրանսերէն կը խօսէր։

Էէմոնատի շիշը, ուրկէ իր սևուկ բարեկամուհին ընդունեց գաւաթ մը հանուած էր Ամերիկացի նաւապետի մը կողմանէ։ Այս վերջինը Նիւ-Եորքէն մեկնելէն քանի մը ժամ վերջ զայն գտած էր կծկուած նաւուն ամբարի մէջ դիզուած բամպակի հակերուն վրայ։ Հավռ հասնելուն ան այդ ոստրէ ծախող կնոջ խնամքին յանձնեց այդ պզտիկ սև արարածը որուն իր նաւուն մէջ ինչպէս մտած ըլլալէն բնաւ լուր չունէր։

Ոստրէի վաճառորդուհին մեռած ըլլալուն մանկամարդ խափշիկուհին սպասուհի եղաւ Գաղթավայրերու Սրճարանին մէջ։

Անթուան Պուաթէլ աւելցուց։

— Պիտի ամուսնանանք ծնողքս չհակառակելու պարագային։ Անոնց խօսքէն բնաւ դուրս չիմ ելներ, կը լսե՞ս, բնաւ։ Առաջին անգամ երկիր վերադառնալուս անոնց խնդիրը պիտի բանամ։

Իրօք, յաջորդ շաբթուն, քսանչորս ժամ արձակուրդ ունենալով գնաց տեսնել իր ընտանիքը որ փոքրիկ ագարակ մը կը մշակէին Թուռթըվիլի մէջ Իվրթօի մօտ։

Անթուան ապասեց ճաշին վերջաւորութեան այն վայրկեանին երբ օղիով մկրտուած սուրճը սրտերը աւելի կը բանայ—իր ծնողացը յայտնելու համար թէ իր ուզածին պէս աղջիկ մը գտած էր թէ աշխարհի վրայ գոյութիւն չէր կրնար ունենալ որևէ մէկը որ իրեն այնքան մատաղաբարոյ պատշաճէր։

Ծերունի ծնողքը ասոր վրայ աւելի զգոյշ եղան և բացատրութիւններ ուզեցին։

Անթուան բան մը չպահեց անոնցմէ ի բաց առեալ անոր մորթին գոյնը։

Սպասուհի մըն էր ան, առանց մեծ հարստութեան, սակայն քաջասիրտ, խնայող, վարքով բարքով լաւ։ Այս բոլորը գէշ տանտիկնոջ մը վստահուած դրամէն աւելի կ'արժէին։

Այսուհանդերձ քանի մը սու ունէր, պզտիկ դրամօժիտ մը, հազար հինգ հարիւր ֆրանք խնայողական սնտուկին մէջ։

Ծերունիները իր ճառերով հրմայուած քիչ քիչ տեղի կուտային երբ ան նուրբ կէտին հասաւ, բռնազբօսիկ խնդուքով մը.

— Բան մը կայ միայն որուն թերևս հակառակիք ըլլաս, ճերմակ չէ։

Ծնողքը չէին հասկնար և Անթուան սկսաւ երկարօրէն և զգուշութեամբ բացատրել զանոնք չբարկացնելու համար թէ ան կը պատկանէր սև ցեղին, որուն նմոյշները միմիայն էփիթալէն եկած պատկերներուն մէջ տեսած էին։

Այն ատեն անոնք մտահոգուեցան վարանեցան, վախցան, կարծես կատանային հետ միութիւն մը առաջարկած ըլլար։

Մայրը կ'ըսէր.— Սե՛ւ, ինչպէ՞ս, ամէն տեղը սև է։

Անթուան կը պատասխանէր.— Անշո՛ւշտ, ինչպէս քու ամէն տեղդ ճերմակ է։

Հայրը կը յարէր.— Սե՛ւ, կաթսային չափ սե՛ւ է։

Որդին կը պատասխանէր.— Թէրևս քիչ մը նուազ։ Սև է բայց ոչ անախորժ տեսակէն։ Տէր պապուն հագուստն ալ սև է բայց ճերմակ շապիկէ մը աւելի տգեղ չէ։

Հայրը կ'ըսէր.— Իրմէ աւելի սեւեր կա՞ն եւրոպին մէջ։

Որդին համոզուած կը պատասխանէր.

— Անշո՛ւշտ։

Բայց մարդուկը գլուխ կը շարժէր,

— Անախորժ ըլլալու է։

Որդին կ'ըսէր.

— Բնաւ ալ անախորժ չէ քանի որ ոչինչ ժամանակի մը մէջ մարդ կրնայ վարժուիլ։

Մայրը կը հարցնէր.

— Ուրիշներէ աւելի ճերմակեղէն չա՞ղտոտեր։

— Ո՛չ քեզմէ, ո՛չ ալ ինձմէ աւելի, քանի որ մորթին գոյնն այդ է։

Տակաւին շատ մը հարցումներէ վերջ համաձայնեցան անդամ մը տեսնել այդ աղջիկը իրենց որոշումը տալէ առաջ։ Տղան, որուն զինուորութեան շրջանը յաջորդ ամսուն կը լրանար, զայն հետը տուն պիտի բերէր որպէս զի որոշուէր թէ ան Պուաթէլ ընտանիքին մէջ մտնելու համար բաւականին ճերմա՞կ էր։

Անթուան այն ատեն յայտնեց թէ Մայիս 23ին արձակման օրը, իր բարեկամուհիին հետ դէպի Թուռթըվիլ ճամբայ պիտի ելնէին։

(Շար.)

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՄԵԾ ՄԻԶԻՆԿԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Այս երեկոյ Այս երեկոյ ժամը 9,5 ին

-ԺՈՂՈՎԻ ԳԼԽԻՆ ՏՈՒՆ-Ի ԼՈ[illegible] ԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՕՐԳԷՍԹՐԸ, Ձ.Զ.[illegible] ԱՆՏ. ԳՕԹԻՅՕՆ

Ծանօթ. *Ամենաբնական դի[illegible]ակաւորը պիտի սատանայ մրցանակ*

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հարաւային Ամերիկա մեկնող երիտասարդներուն անհրաժեշտ է ոեր է առնեսս։

Լուսանկարչութեան գործը ամենէն աւելի յաջողն է այդ երկրին մէջ։ Մեկնելէ առաջ, կարճ ժամանակուան ընթացքին կարելի է սորվիլ առնեսը։ Սորվեցնելը մասնաւոր պայմանագրութեամբ կը երաշխաւորուի։

Շատեր օգտուած են այս առիթէն եւ նրնաճք ապացուցանել։

Պայմանները դիւրամատչելի են։

Փրաքթիքի լայն պատեհութիւն զոյգ աթէլիէներու մէջ։

Այս գործին պայմաններուն, ինչպէս նաեւ լուսանկարուելու համար՝ դիմեցէք Լուսանկարիչ ԱՐԱՄ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ի Պուրճ, Նահրի ճամբուն սկիզբը։

ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆրանսա, Հարաւային Ամերիկա, եւ այլուր մեկնող ճամբորդներու, ինչպէս նաեւ Երուսաղէմ մեկնող ուխտաւորներու ուշադրութեան կը յանձնենք, թէ ի վիճակի ենք ամէն տեսակի դիւրութիւններ ընծայել անցագրերու պատրաստութեան, ինչպէս նաեւ վիզէի մասին, միշտ մեզ կեդրոն ունենալով Օթէլ Մարսիլիան։

Այս բոլորի հետ ամենաղուրամատչելի գիներով եւ յաւագոյն պայմաններով տոմսակներ կը հայթայթենք աշխարհի բոլոր նաւահանգիստներու, ի մասնաւորի Հարաւային Ամերիկայի համար, ուր մեկնիլ փափաքող ճամբորդները այժմէն իսկ կ'արձանագրենք իրենց յաւագոյն պայմանները ապահովելու հասատ երաշխիքով։

Օթէլին կից հաստատած ենք նաեւ առանձին յանձնակատարութիւն մը, որու միակ նպատակն է միջոցներէ եւ հաստատ հասցէէ զուրկ հեռաւոր ազգայիններուն հաղորդակցութեան եւ զանազան յանձնարարութիւններուն դիւրութիւն տալ։

Մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝

ՇԱՒԱՐՇ ԵԱՂՆԵԱՆ

Օթէլ Մարսէլիա Պէյրութ, Բor

Հիւրանոց Օթէլ Պաղտատ

ՊԷՅՐԱԻԹ ՆԱԻԱՀԱՆԳՍՏԻ ԿԱՅԱՐԱՆԻՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԻՑ

Ելեքտրականութեամբ լուսաւորուած և որ կարասիներով ծովահայեաց սենեակներ, մատչելի գիներ, լաւ սպասարկութիւն, տաք և պաղ ջուրի բաղնիք և ընտանեկան մասնաւոր բաժիններ։ Նաև դիւրութիւններ կ'ընծայէ ճամբորդներու, կը հայթայթէ նաւային տոմսեր և կ'առաջնորդէ մինչև նաւ։

Տէր և Տնօրէն

ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

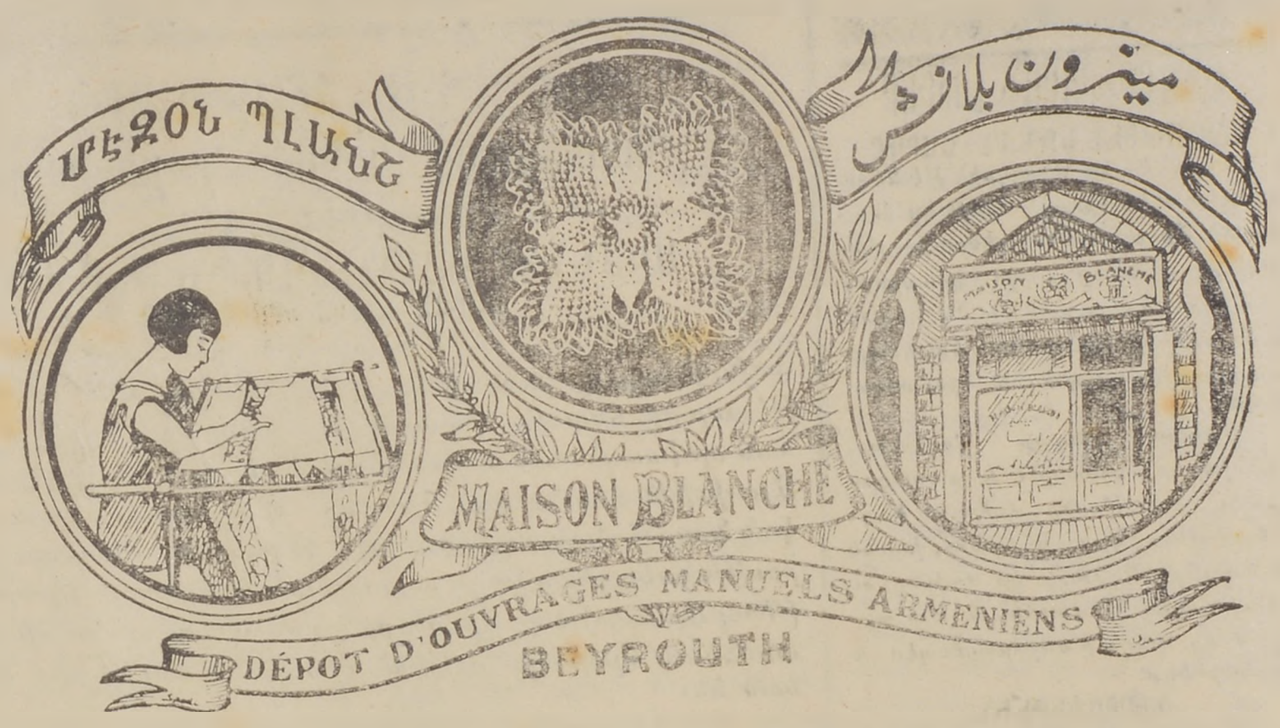

ՄԷԶՕՆ ՊԼԱՆՇ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳՈՐԾԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

(10 ԱՎԵՆԻՒ ՎԷՅԿԱՆ, ՊԱՊ-ԻՏՐԻՍ, ՊԷՅՐՈՒԹ)

Կ'ստանձնէ պատրաստութիւնը ամէն տեսակ հայկական ձեռագործներու, սեղանի ծածկոցներ, անձեռոցներ, մահճակալի ծածկոցներ, վարագոյրներ, կանանց յատուկ ամէն տեսակ ասեղնագործուած շրջազգեստներ և ճերմակեղէններ, կանանց և առանց ասեղնագործուած թաշկինակներ և այլն և այլն։

Ապսպրանք կ'ընդունինք Սիւրիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներէն։

ՏՕՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ներքին և վէներական հիւանդութեանց

Խղճամիտ, արագ և արմատական դարմանում

ՀԻՒԱՆԴ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԵՄԷՆ ՕՐ, ԺԱՄԸ 8-12 և 2-6

Կիրակի եւ տօնական օրեր մասնաւոր ժամադրութեամբ

Դարմանատուն՝

ԺՕՐԺ ՀԱՏԷՏ ՓՈՂՈՑ

Կօշկանոցոգ

ՍԱՐԳԻՍ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆ

Կը նորոգենք ամէն տեսակի կօշիկներ, և իրենց նախկին վիճակին կը վերադարձնենք։

Կաղապարի վրայ փնտռուած կօշիկները, կը նորոգուին անյայտ կերպով։

Կուրս Փողոց, թիւ 74

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁԱՏՈՒՆ

- Ա պէլ -

Կը պատրաստէ մեծ խնամքով նորաձեւ լուսերով գեղարուեստական հարազատ լուսանկարներ մեծադիր նկարներ եւ քարթ փոսթալներ

Արուեստը իրագործած է Փարիզի մեծագոյն արուեստատան մէջ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Դիմել ծովեզերք Զէյթունի փողոց

(9 avenue des Français)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Ճիւնիէի հայկական որբանոցի սանուհիներէն՝ Ասանացի Մարի Փէլիկեան կը փնտռէ Լիւոն, Բիւզանդ եւ Անասպաս եղբայրներ, տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Ճիւնիէի որբանոցի տնօրէնութեան։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

«Մերկացումներ իբրահիմի ներքին ծալքերէն» եւ «Մուսքաֆա Քէմալ փաշայի ամուսնութիւնը», 40 էջ գին 10 ս. դահեկան։

Դիմել «Ազդակ»ի վարչութեան։

"ԿԱՐՄԻՐ ՏՈՒՆԸ"

Բ. ՄԱՍ

Էնվէր գերման դեսպանին հետ իր տեսակցութենէն անմիջապէս վերջ Իթթիհատի մերէզ ի ուսումին գրնաց և մասնաւոր հրաւէրով ժողովի կանչեց վարչապետ Սաիտ Հալիմ փաշան և Իթթիհատի միւս պետերը։ Էնվէր պատերազմական նախարարի իր հանգամանքով, ժողովի ուղղութեան յանձնեց գերմաններու հետ կնքուելիք համաձայնութեան օր առաջ լմննալու անհրաժեշտութիւնը։

Ժողովի կը նախագահէր Թալաաթ և առաջին խօսքը կուտար Էնվէրին։

Էնվէր.— Եղբայրներ, պատերազմի սաացած նուրբ դրութիւնը Ձեր ուշադրութեան կը յանձնեմ. այսօր եւրոպան երկու մեծ ուժերու բաժնուած է, անոնցմէ մէկը Անգլիան, իսկ միւսը Գերմանիան կը կառավարեն. այս երկու կողմերէն մէկուն յարիլ և անոր հետ զինակցիլ օրուան անհրաժեշտութիւններէն է. մինչև անգամ մեր դրացի Պուլկարիան սկսած է համաձայնութեան խորհրդակցութիւններ մշակել Գերմանիոյ հետ։ Մենք, բայց, դեռ տատանման մէջ ենք և վճռական քայլ մը չենք կրցած առնել։ Եթէ Պուլկարները մեզմէ առաջ համաձայնութիւն կնքեն Գերմանիոյ հետ, կը վախնամ որ մեզի վնասակար ըլլայ։ Անգլիոյ և իր դաշնակիցներուն հետ մեր համաձայնիլը գրեթէ անկարելի է, Անգլիան և Ֆրանսան, մեր դարաւոր թշնամին՝ Ռուսիոյ Պոլիսը խոստացեր են և այդ առթիւ իրենց միջև համաձայնագիր ալ ստորագրած։ Գերմանիան առանց մեր դիմումին արդէն իր ձեռքերը մեզի երկարած, կուզէ մեզ իր դինակիցը ընել։ Անոր առաջարկները շատ նրպաստաւոր են. բայց մենք ինչո՞ւ այս դիրքի մէջ կը գտնուինք դեռ և ի զուր ժամանակ կանցնենք. կը թուի ըլլալ որ վաղը պատերազմի ընթացքը փոխուի և Գերմանիան այլևս մեզի պէտք չունենայ։ Չէզոք մնալ անկարելի է մեզի համար, ուրեմն այսօր անպայման պէտք է ճշդենք մեր վերջին դիրքը։

Շիւքրի.— Անկեղծ մեր հակառակորդները. Բուլկարին մեր ձեռքէն յափշտակողները անոնք էին. հիմայ ալ կուզեն Պոլիսը յափշտակել...։

Էնվէր.— Մեր ամբերանոցներուն մէջ ռազմանիւթ, իսկ մեր գանձին մէջ դրամ չունինք. այս տխուր իրականութիւնը ինչո՞ւ իրարմէ պահենք։ Գերմաններու առաջարկութիւնները ընդունելու ստիպուած ենք, որովհետև մեր շահը այդ կը պահանջէ. Գերմանները մեզի երկու պատերազմական խոշոր նաւեր նրուիրեցին, որոնք կարող են Սև ծովու մէջ գտնուող ռուսական ծովային ուժերը դիւրաւ ոչնչացնել. Որքան ատեն որ այդ նաւերը մեր տրամադրութեան տակ կը գտնուին, Ռուսիան չի համարձակիր գործել մեր վրայ. մի միայն միջերկրականի կողմը կը մնայ. մենք մեր ներկայ ուժերով և միջոցներով չենք կրնար Զանգէֆ քայլն պաշտպանել Անգլիացիներու յարձակման դէմ։ Ստիպուած ենք ուրիշ զօրաւոր տէրութեան մը օժանդակութիւնը խնդրել մեր եզերքներու պաշտպանութեան համար. Գերմանները վճռականօրէն կը յայտնեն որ իրենք պատրաստ են ամէն տեսակ օժանդակութիւն ընել մեզի։ Կը տեսնենք որ Անգլիան, Ֆրանսան և Ռուսիան իրենց բոլոր ուժերն ու միջոցները ի գործ կը դնեն և չեն կրնար նոյն իսկ գերման բանակները իրենց տեղերէն շարժեցնել։ Շատ պարզ և որոշ է որ ոչ Անգլիան և ոչ ալ Ֆրանսան կրնան պարպել գերմանական ճակատը և զօրք կեդրոնացնել մեր սահմաններուն վրայ։ Գերմանիան համաձայն է Եգիպտոսն ու Կովկասը մեր գրաւելուն. մինչև անգամ Պարսկաստանի մեզի կցուելուն հակառակ չէ։ Մէկ յարձակումով Եգիպտոսը, Կովկասը և Պարսկաստանը գրաւելու կարելիութիւնը ունինք. այլևս առանց կասկածի պիտի կրնանք բանալ Թուրանի ճամբան։

Պեհաեդտին Շաքիր.— Էնվէրի բացատրութիւններն ու կարծիքները շատ կարևոր են, կացութիւնը շատ որոշ կերպով պատկերացուցած։ Թիւրքին յաղթութեան ճամբան, Էնվէրի ցոյց տուած ճամբան է. Գերմաններու հետ զինակցելով է որ կարելի կըլլայ բանալ Թուրանի ճամբան. խաղաղութեան ճամբան...։

Տօքթ. Նազիմ.— Էֆ, Թիւրք բախտիդ լոյսերը կը փայլին, Թուրանի ճամբան կը բացուի. ա՜հ Թուրան՝... քալե՛նք եղբայրներ, քալե՛նք դէպի ճակատ, գօրմաններու կողքին և անոնց հետ ձեռք ձեռքի...։

Սաիտ Հալիմ.— Այս շատ կարեւոր խնդիր մըն է. տէրութեան մը կեանքին ու գոյութեան հետ կապուն ունեցող որոշում մըն է. լաւ մտածել և սառոյց դատել պէտք է, այլապէս զգացումներէ տարուելով չէ կարելի մօտենալ այս հարցին։ Գերմանիոյ արտաքին զինուորական հրամայքը թող չի շլացնէ մեր աչքերը. չեմ գիտեր և չեմ համոզուած եմ դեռ, թէ ինչ ապահովութիւն ունինք գերմանիոյ յաղթանակին համար։ Չի մոռնանք որ մեր դէմ մեծ Անգլիան, Ռուսիան և Ֆրանսան պիտի գտնենք...

Գարա Քեմալ.— Այո՛, կիկիրիք թանկս և արեւլեան առջ...

Սաիտ Հալիմ.— (շարունակելով) Պիտի կրնա՞նք մեր երկիրը պաշտպանել անոնց յարձակումներուն դէմ, որովհետև մեր աշխարհագրական դիրքը միշտ ենթակայ կը դարձնէ մեզ անոնց գրաւումներուն։ Դեռ չենք մոռցած պալքանեան պատերազմի թողած վերքերուն ցաւերը։ Չըլլայ որ այս անգամ ալ մեծ արաբիստանը ձեռքէ հանենք։ Իմ կարծիքով մեզի համար ամենանպաստաւորն է չէզոք մնալ։

Էնվէր.— (բարկանալով) Ի՞նչպէս կրնանք չէզոք մնալ, երբ Պոլիս խոստացուած է Ռուսիոյ...

Սաիտ Հալիմ.— (ինկոյն յիշելով Նազիմ փաշայի դէպքը, վախցած թօնով մը) Տղաս, Էնվէր, մի բարկանար, այդ իմ կարծիքս է, կրնայ սխալ ըլլալ. ես անգլիական դեսպանը մեզի հանգէպ շատ բարեացակամ կը տեսնեմ, եթէ անգամ մը անոր հետ ալ...

Թալաաթ.— (ընդհատելով Սաիտ Հալիմ փաշայի խօսքը և ծաղրելով) Հա՛ միայն այդ յիմարութիւնը պակաս է. վաղը «վարչապետ Սաիտ Հալիմ փաշան անգլիական դեսպանը այցելած ու անոր հետ խորհրդակցութիւն ունցած» լուրը լսելուն պէս գերմանական դեսպանը Պոլիսը կը թողու և Գերմանիոյ կերթայ։

Էնվէր.— (ծաղրելով) Սաիտ Հալիմ փաշա հայրերնիս եգիպտացի է, անգլիացիներու հարուածէն վախցած է...,

Սաիտ Հալիմ.— Եթէ հաճիս ետ առ այդ խօսքերդ Էնվէր, գիտես որ ես այսօր օսմանեան տէրութեան հպատակն ու վարչապետն եմ...

Էնվէր.— Ես ալ Իբրահիմ քէրազգրի կառավարութեան պատերազմական նախարարն եմ. միայն տարբերութիւնն այս քու Եգիպտոսի մէջ հարստութիւն ունենալդ է...

Սաիտ Հալիմ.— (շատ յուզուած) Այս աւելի է. եթէ կուզէք հիմայ իսկ հրաժարիմ...

Թալաաթ.— Եղբայրներ, նիւթէն չի շեղինք, խնդիրը կարևոր է, երկիրը վտանգի մէջ է... X

Արտօնատէր
ՏՕՔԹ. Ա. ԴՕՆԵԱԼԵԱՆ